

Підготувала
вчителька української мови та літератури
ЛІЦЕЮ №10
МІСТА КОВЕЛЯ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
Селівончик Світлана Ярославівна

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**предмету мовно-літературної освітньої галузі
українська література
для 5 класу
(2 години на тиждень)
на 2024-2025 н.р.**

Розроблена відповідно до модельної навчальної програми « Українська література. 5-6 класи»
для закладів загальної середньої освіти (автори: Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.)

СХВАЛЕНО
Рішенням педагогічної ради
від 29.08.2024 року

Пояснювальна записка

Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» створена відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, відповідає меті та ідейним засадам цього документа та реалізує очікувані результати навчання, окреслені в ньому.

У шкільній освіті література займає особливе місце, оскільки є невід'ємною складовою формування гуманістичного світогляду сучасної особистості, потужним носієм ідентичності нації, її генетичного коду, тому в контексті національного самоусвідомлення й самоствердження її роль незаперечна й важлива. Курс «Українська література» – важлива складова мовно-літературної освітньої галузі. Його основною *метою* є розвиток і формування грамотного, естетично розвинутого і творчого читача з гуманістичним світоглядом, який володіє українською мовою, читає інформаційні та художні тексти задля духовного, культурного та національного самовираження, для збагачення емоційного досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтирів і ставлень. Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань:

- формувати вміння сприймати літературний твір як мистецьке явище, розуміти його оригінальну своєрідність, давати власну аргументовану оцінку;
- формувати вміння визначати національну своєрідність та загальнолюдську значущість творів класичної та сучасної української літератури;
- формувати вміння осмислено сприймати, оцінювати, декодувати художній текст через свідоме оволодіння літературними поняттями та термінами;
- розвивати інтерес і здатність до самостійної читацької діяльності для задоволення різних потреб читача;
- формувати вміння самостійно працювати з різними видами і джерелами інформації;
- відпрацьовувати комунікативні вміння, образне, логічне та критичне мислення, культуру полеміки;
- формувати вміння безпечного і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів. Структура модельної програми, її змістове наповнення передбачають урахування вікових особливостей учнів, психології сприйняття дитиною творів художньої літератури, а також специфіку сучасного інформаційно-комунікативного простору та загальносвітових процесів глобалізації.

При укладанні програми було враховано одну з найактуальніших проблем – наступність, адже успіхи шкільного навчання суттєво залежать від якості знань та умінь, сформованих у початковій школі, від вміння вчителя правильно вибудувати адаптивний період школяра. З огляду на це вчитель, працюючи за програмою

«Українська література. 5-6 класи», спирається на набуті в початковій школі практичні вміння учнів, а саме: застосовувати різні види читання (аналітичне, переглядове, вибіркове) відповідно до мети, використовувати засоби виразності, застосовувати прийоми смислового читання, способи роботи з книгою.

Підібрані в програмі тексти для опрацювання дають можливість не тільки розширити коло читання, а й продовжувати формувати та удосконалювати читацьку діяльність школярів відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, а саме: удосконалювати вміння діалогічної взаємодії з текстом, уміння сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях; збагачувати читацький досвід, формувати вироблення алгоритму прочитання художніх творів різних естетичних систем, жанрів, стилів, а також розвивати в учнів поняття про різні види медіа та використані в них засоби впливу на читача, формувати уміння здійснювати пошук, добирати, критично оцінювати і безпечно користуватися медіазасобами.

Курс української літератури структуровано за такими взаємопов'язаними тематично-проблемними розділами:

5 клас – «Мистецький спадок нащадкам», «Малює світ поезія», «Від казки до книги буття»;

6 клас – «Пісенні скарби рідного краю», «Поетичний дивосвіт», «Живильні джерела мудрих книг». Кожен розділ охоплює теми та перелік основних змістових блоків, які створюють передумови для ознайомлення учнів 5-6 класів з різноманітною дитячою літературою та передбачають взаємодію організованої та самостійної читацької діяльності учнів, що сприяє формуванню дитини-читача.

Кожен змістовий блок містить перелік текстів для обов'язкового вивчення та варіативні твори, які можна розглядати додатково, за вибором учителя, наявністю часу або самостійно. Твори добиралися за принципами художньоестетичних критеріїв, жанрово-тематичної розмаїтості, ідейно-ціннісних особливостей, осучаснення змістового матеріалу та з урахуванням читацьких інтересів дітей.

Тематика змістових блоків спрямована на досягнення належного рівня сформованості вміння читати, сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в комунікативних цілях. Змістом програми також передбачено засвоєння певного кола усвідомлених понять із теорії літератури, необхідних для аналізу та інтерпретації тексту.

Модельна навчальна програма передбачає вивчення літератури рідного краю, що уможливорює ознайомлення учнів із творчістю письменників-земляків. Для цього вчитель може виокремити години та індивідуально вибрати тексти для розгляду.

Опрацювання змістового матеріалу відбувається через орієнтовні види навчальної діяльності. Навпроти кожного виду діяльності подано, які очікувані результати можуть досягти учні, на чому має акцентувати увагу вчитель під час реалізації цих завдань. Більшість орієнтовних видів навчальної діяльності відображає синергетичний підхід до освітнього процесу, коли виконання завдань підсилюють ефект навчання та ґрунтуються на конструюванні знань, а не на їх відтворенні, що демонструє засади партнерства та дитиноцентризму в освітньому процесі.

5 клас

Українська література

(автори модельної програми: В. П. Архипова, С. І. Січкара, С. Б. Шило)

I семестр

Рекомендовані види робіт з української літератури в 5 класі

	5 кл. НУШ	
Семестри	I	II
Діагностування (у різний спосіб) прогресу набуття учнями літературних знань і компетентностей	2	3
Уроки позакласного читання	2	2
Література рідного краю	2	2
1. Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання		
Аудіювання	1	1
2. Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння		

<i>Розвиток мовлення (усно)</i>	1	1
3. Сприймає письмові тексти/ Читання		
<i>Читання вголос</i>	1*	1*
4. Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо		
<i>Розвиток мовлення (письмово)</i>	1	1

* Види діяльності, перевірка яких здійснюється індивідуально протягом семестру (на розсуд учителя); для них не виділяються окремі уроки.

<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>	<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
МИСТЕЦЬКИЙ СПАДОК НАЩАДКАМ		
НЕВИЧЕРПНІ ДЖЕРЕЛА МУДРОСТІ (10 год)		
Види мистецтва. Художня література як мистецтво слова. Образне слово – першоелемент літератури. Початок словесного мистецтва. Міфи та легенди. Первісні уявлення людини про світ, добро і зло та їхня роль у житті людини. Чарівні істоти українського міфу. Легенди міфологічні, біблійні, героїчні. Герої легенд. «Про зоряний Віз», «Берегиня», «Чому пес живе коло людини?», «Неопалима	Рольова гра «Мандрівка Слова» «Асоціативний ряд» «Коло ідей» «Знайди спільне» «Запитання до тексту» Гра «Літературне лото» Гра «Так – Ні» Гра «Упізнай героя» Випереджувальні завдання Робота в групах «Запорозькі козаки» «Оживи світлину» Групування «Образ героя» Карта розуму «Фольклорні форми»	Розуміє значення і роль художнього слова в житті людини, називає види мистецтва, відрізняє художню творчість від інших видів діяльності людини; співвідносить зміст сприйнятого тексту з культурним контекстом; визначає основну і другорядну інформацію, важливі деталі в тексті; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту; читає міфи та легенди у різний спосіб відповідно до мети читання; розрізняє міфи та легенди за тематичним спрямуванням та жанровими

купина», «Сила рідної землі», «Як виникли Карпати». Народні перекази. Народні перекази про звичаї та традиції запорозьких козаків, про лицарство та відвагу захисників рідного краю. Зміст та жанрові особливості народних переказів. «Прийом у запорожців», «Про запорожців», «Як Сірко переміг татар». Фольклор як усний різновид словесного мистецтва. Малі та великі фольклорні форми. Загадки. Тематичні групи загадок (загадки про людей, про природу, про рослини, про тварин). Зміст і форма загадок. Віршовані загадки Л.Глібова. Прислів'я та приказки. Тематичні групи прислів'їв та приказок (про стосунки людей, про природу, про рідний край, вірування, господарську діяльність людей). Точність, дотепність та повчальний характер прислів'їв та приказок. Жанрові особливості. Засоби художньої виразності в загадках, прислів'ях, приказках.	«Кубування» Літературне лото Синквейн «Загадка» Гра «Відгадай загадку» «Діаграма Венна» Магнітний (мальований) скрайбінг Гра «Пантоміма» Вивчення напам'ять Гра «Темна конячка» «Літературознавча експертиза» Дослідження _порівняння явищ «Прислів'я чи приказка?» «Знайди спільне» Гра «Віднови прислів'я» «У картинній галереї» Виразне читання прислів'їв та приказок Гра «Загадкова скринька» Робота в групах «Досліджуємо слово» Гра «Мозаїка» «Творча майстерня»	особливостями; переказує зміст міфів та легенд, визначаючи тему; визначає спільні та різні елементи і форми подібних за певними структурними ознаками текстів ; характеризує персонажів, ураховуючи їх емоційний стан, поведінку та вчинки, виявляючи толерантність, читає народні перекази у різний спосіб відповідно до мети читання; співвідносить зміст переказу з історичним і культурним контекстом; переказує зміст твору відповідно до завдання, визначає тему переказу; поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів; унаочнює та візуалізує зміст, використовуючи різні засоби для відтворення змісту; знає види загадок, уміє тлумачити їхній зміст, пояснює особливості будови та роль метафори в загадках; виявляє і відтворює прихований зміст загадок, розрізняючи невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, логічні наголоси, темп, паузи, міміку, жести, пози), використані для передачі прихованого змісту; визначає спільні та різні елементи і форми подібних за певними структурними ознаками загадок; фіксує потрібні елементи тексту за допомогою окремих графічних позначок; представляє текстову інформацію, використовуючи різні способи і засоби
---	---	--

		візуалізації змісту; розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них; творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір; удосконалює письмовий текст.
ВЕЛИКЕ ДИВО КАЗКИ (21 год)		
Народна казка, її яскравий національний колорит. Народне уявлення про добро і зло в казці. Наскрізний гуманізм казок. Тематика народних казок. Алегоричний зміст казок про звірів Побудова казки. Дійові особи в казках. «Вовк і чапля», «Лисиця та рак», «Цар лев», «Як їжак і заєць бігали наввипередки». Побутові та фантастичні казки. Народні уявлення про добро і зло в казках. Засоби художньої виразності в казці. Виразне читання казки. «Мудра дівчина», «Про правду і кривду», «Летючий корабель», «Яйцерайце», «Про бідного парубка та царівну».	«Шість капелюхів мислення» Гра «Здивуй» Гра «Загадкова скринька» Робота в групах «Мудрі сови» Структурно-логічна схема «Усе про казку» Гра «Темна конячка» «Запитання до тексту» «Коло ідей» «У картинній галереї» Мальований скрайбінг Літературна вікторина «Упізнай героя» «Моделювання ситуації» Робота в групах «Досліджуємо казку» Інсценізація казки «Творча майстерня» «Візитівка письменника» «Кубування» Робота в групах «Спільний пошук» «Діаграма Венна» Вправи з ключами Гра «Літературне лото»	Читає народні казки у різний спосіб відповідно до мети читання; розрізняє фольклорні й авторські твори, наводить приклади; знає назви, сюжети кількох фольклорних творів, самостійно визначає жанрові ознаки казок; формулює тему та основну думку казки; використовує заголовок для оптимізації роботи з текстом; переказує зміст казки відповідно до завдання; відповідає на запитання за змістом казок; характеризує літературних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу казки; висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації; унаочнює та візуалізує зміст, використовуючи різні засоби для відтворення змісту; читає казки про

Літературна казка. Жанрові ознаки літературної казки. Зв'язок літературної казки з фольклорною. Іван Франко. «Фарбований Лис». Образи фантастичних істот у казках. Дійові особи та побудова казки. Елементи сюжету. Василь Королів-Старий «Мавка-Вербинка». Віршовані казки. Віршована мова (рима, строфа, ритм). Головні і другорядні персонажі. Василь Симоненко. «Цар Плаксій та Лоскотон». Засоби художньої виразності в літературній казці. Мова автора та мова персонажів. Казка-п'єса як різновид драматичного твору. Зміст та художні особливості казки. Дійові особи казки. Олександр Олесь. «Микита Кожум'яка».	«Мікрофон» Створення малюнкового сюжету Робота в парах «Образ-цитата» Рольова гра Гра «Світлофор» «Літературний аукціон» Інсценізація казки. Міні-проект «Створи свою казку»	тварин у різний спосіб відповідно до мети читання; знаходить у казках відому і нову інформацію; визначає спільні та різні елементи змісту і форми казок; формулює тему та основну думку казки; характеризує поведінку та вчинки персонажів, виявляючи толерантність; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в казках, і власним життєвим досвідом; читає побутові та фантастичні казки у різний спосіб відповідно до мети читання; характеризує вплив окремих деталей, зокрема художніх, на сприйняття змісту казки; створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід; коригує текст на основі проведеного аналізу; читає літературні казки у різний спосіб відповідно до мети читання; знаходить у казках відому й нову інформацію; визначає спільні та різні елементи змісту і форми подібних за певними структурними ознаками текстів; використовує заголовок для оптимізації роботи з текстом; переказує зміст казки відповідно до завдання; відповідає на запитання за змістом казок; формулює тему та основну думку казки; характеризує емоційний стан літературних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; формулює
---	---	---

		висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу казки; формулює тему та основну думку казки; використовує заголовок, зміст та анотацію для оптимізації роботи з текстом; відповідає на запитання за змістом казки; розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення, толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого; передає з використанням окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення; читає віршовані казки у різний спосіб відповідно до мети читання; відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст твору; поєднує інформацію, подану у різних способах у межах одного або кількох текстів; характеризує літературних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; проектує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті; розпізнає основні виражальні засоби в казках, використовує окремі з них; творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір; характеризує вплив окремих деталей, зокрема художніх, на сприйняття змісту
--	--	---

		казки; за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт.
МАЛЮЄ СВІТ ПОЕЗІЯ		
<i>МУЗИКА ПОЕТИЧНОГО СЛОВА (10 год)</i>		
Лірика. Види лірики (про природу, про рідний край). Ліричний твір, ліричний герой. Тарас Шевченко «За сонцем хмаронька пливе...», «Садок вишневий коло хати...». Павло Тичина. «Не бував ти у наших краях!», «Гаї шумлять...». Євген Гуцало «Зірка», «Чарівники». Максим Рильський. «Дощ» («Благодатний, довгожданий...») «Осінь-маляр із палітрою пишною...».	Творчий експеримент «Припущення» Синквейн «Лірика» «Коло ідей» «Словесне малювання» «Літературний салон» Робота в групах «Місткий кошик» Гра «Відгадай, хто я» «Літературознавча експертиза» «Навчаємося спільно» Гра «Загадкова скринька» «Літературне лото» Гра «Створи ліричний настрій» Конкурс декламаторів поезії Міні-проект «Поетичний настрій»	Розрізняє тексти різних типів у контексті авторського задуму; читає ліричні твори з урахуванням особливостей декламації; визначає основну мету почутого; визначає образ ліричного героя; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у поезії явищ; визначає спільні та різні елементи змісту і форми подібних за певними структурними ознаками текстів; читає вірші про природу з урахуванням особливостей декламації; розвиває вміння відчувати поезію та виокремлювати образ ліричного героя; характеризує особливості віршованої форми; розрізняє тексти різних стилів, типів та жанрів у контексті авторського

Микола Вінграновський. «Бабунин дощ», «Сама собою річка ця тече»		задуму; розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у поезії явищ; характеризує вплив інтонації та засобів виразного читання на сприйняття змісту тексту; пояснює вплив прочитаного тексту на формування власного естетичного смаку, читацьких інтересів; поєднує інформацію, подану в різні способи у межах одного або кількох текстів; оформлює власне висловлення, враховуючи основні засади академічної доброчесності; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення; творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір; удосконалює письмовий текст.
--	--	--

ВІД КАЗКИ ДО КНИГИ БУТТЯ

КНИЖКА ВЧИТЬ, ЯК У СВІТІ ЖИТЬ (28 год)

Історичне минуле у художніх творах. Літописні оповіді. Казкові й історичні мотиви літописних сюжетів. Значення	Гра «Я літописець» Відтермінована розгадка Гра «Мозаїка» «Візитівка письменника» «Оживи світлину»	Пояснює значення літописання для нащадків; визначає основну мету почутого; читає літописні оповіді у різний спосіб відповідно до мети читання; співвідносить зміст літописних оповідей з
--	--	---

літописання для нащадків. Літопис як жанр. «Повість минулих літ» «Три брати – Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь» «Про княгиню Ольгу» «Володимир вибирає віру», «Про хрещення Русі князем Володимиром», Художнє розмаїття творів на історичну тематику Олександр Олесь. «Заспів», «Україна в старовину», «Похід на Царгород», «Ярослав Мудрий» (із кн. «Княжа Україна») . Іван Нечуй-Левицький. «Запорожці». Світ природи і людини у художній прозі. Композиційні та сюжетні особливості прозових творів. Євген Гуцало. «Лось». Володимир Винниченко. «Федько-халамидник». Григій Тютюнник. «Дивак». Пригоди і фантастика у сучасній прозі. Вчинки й характери персонажів. Галина Малик. «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії» (скорочено). Всеволод Нестайко. «Чарівний талісман». (скорочено).	«Місткий кошик» «Літературне лото» Інформація з опорою на життєвий досвід Гра «Відгадай, хто я» Робота в групах «Мудрі сови» Випереджувальні завдання «Кроссенс» Робота в групах «Навчаємося спільно» Малюнкові схеми Створення та розв’язання кросвордів «Подвійний щоденник» «Кубування» Кластер «Мій улюблений герой» Гра «Темна конячка» Робота в групах «Спільний пошук»	історичним і культурним контекстом; вибірково переказує зміст почутого повідомлення; читає оповідання та повісті у різний спосіб відповідно до мети читання; відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення; визначає тему та жанрові особливості оповідань; визначає актуальність і несуперечливість тексту на основі власного досвіду та досвіду інших осіб; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації; характеризує особливості форми тексту, зумовлені змістом; самостійно складає простий план почутого; знаходить у тексті відповіді на поставлені запитання; творчо опрацьовує прочитаний текст; залежно від мети читання обирає самостійно або за допомогою інших осіб тексти для читання, які належать до різних стилів і жанрів, аргументує свій вибір; читає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб відповідно до мети читання; розрізняє зміст оповідань та повістей у контексті авторського задуму; формулює тему та основну думку твору; розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та
---	---	--

		власних життєвих потреб; фіксує потрібні елементи тексту, оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок; представляє текстову інформацію з одного джерела, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту; вирізняє спільні та різні риси між власним мовлення та мовленням інших осіб, урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню літературних творів, роботі із словниками та довідковими джерелами; читає тексти різних стилів і жанрів у різний спосіб відповідно до мети читання; формулює тему та основну думку твору; визначає спільні та різні елементи і форми подібних за певними структурними ознаками текстів; характеризує емоційний стан літературних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в тексті, і власним життєвим досвідом; аргументує власну оцінку прочитаного тексту, наводячи доречні цитати; визначає спільні та відмінні елементи змісту і форми подібних за певними структурними ознаками текстів; розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них; за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів.
--	--	---

Література рідного краю. Ознайомлення з творами письменників-земляків.	Робота з епіграфом, афоризмом Інформація з опорою на життєвий досвід Робота в групах «Літературна карта мого краю» Міні-проект «Слово талановитого майстра»	Знає письменників рідного краю; читає тексти різних стилів і жанрів у різний спосіб відповідно до мети читання; розуміє зміст і висловлює власну думку щодо прочитаного; розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; залежно від мети читання обирає самостійно або за допомогою інших осіб тексти для читання, аргументує свій вибір.
--	--	--

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Види, форми та способи оцінювання результатів навчання

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є поточне та підсумкове (семестрове, річне).

Поточне та підсумкове оцінювання здійснюють відповідно до цієї модельної навчальної програми із застосуванням таких основних форм і способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової (зокрема шляхом виконання самостійних і контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами тощо);
- цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів досліджень, навчальних проєктів тощо).

У рамках академічної свободи педагогічні працівники здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Рівні результатів навчання	Бал	Загальна характеристика
І. Початковий	1	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
ІІ. Середній	4	Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію
	5	Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, з помилками й неточностями дає визначення понять, формулює правило
	6	Учень/учениця виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання при виконанні завдань за зразком

III. Достатній	7	Учень/учениця правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповіді логічні, хоч і мають неточності
	9	Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
	11	Учень/учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, приймає обґрунтовані рішення